

ZÁVER

Po roku 1990 prišlo v Európe k politickým zmenám, ktoré priniesli nové možnosti vzájomnej medzinárodnej spolupráce, čím sa vytvorili i možnosti spolupráce hudobných pedagógov na rôznych úrovniach hudobného vzdelávania a typoch škôl. Z tejto iniciatívy vzniklo niekoľko organizácií a spolkov, ktoré sa zaoberajú problematikou hudobného vzdelávania, hudobnej výchovy a hudobného rozvoja človeka.

Cieľom týchto organizácií je vytvorenie možnosti spolupráce a výmeny informácií medzi rôznymi hudobnými kultúrami zjednotenej Európy, zdôraznenie rešpektovania rôznorodosti hudobných kultúr a tým aj sledovanie ďalších záujmov v spolunažívaní národov. V dobe globalizačných tendencií predstavuje hudobná edukácia, hudobno-vzdelávací systém a hudobná kultúra národa v danej krajine jednu zo špecifických oblastí, ktoré reprezentujú jedinečnosť krajiny a národné bohatstvo. Dôležitú úlohu medzi týmito organizáciami v Európe zastupuje European association for music in schools – Európska asociácia pre školskú hudobnú výchovu (EAS).

Z poslania EAS vyplýva špecifické postavenie, ktoré zaujala medzi ostatnými hudobno-pedagogickými spolkami v Európe. V prvých rokoch svojej existencie sa angažovala v snahách o zabezpečenie dôstojného postavenia hudobnej výchovy v systéme všeobecno-vzdelávacích škôl. Aj keď nemala možnosť a právomoc direktívne zasiahnuť do kompetencie národných ministerstiev, ani zvýšiť dotáciu hodín pre predmet hudobná výchova, svojou celoeurópskou podporou zabránila niektorým snahám o ďalšiu redukciu, alebo úplný zánik predmetu. Najmä vypracovaním závažného dokumentu *Charta o hudobnej výchove na všeobecno-vzdelávacích školách* sa snažila prezentovať odporúčania pre optimálne zabezpečenie vyučovania tohto predmetu v záujme efektívneho hudobného vzdelávania žiakov. Podľa našich zistení sa úloha a poslanie asociácie menili vzhľadom na situáciu v hudobnom školstve jednotlivých krajín a statusu, aký hudobná výchova vo vzdelávaní má.

Konštatujeme, že snahy o dosiahnutie naplnení požiadaviek Charty EAS neboli úspešné z niekoľkých dôvodov. Najzávažnejším z nich je poradná funkcia asociácie, ktorá neumožňuje priame nariadovanie plnenia požiadaviek ohľadom predmetu hudobná výchova. V jej dosahu je podávanie odporúčaní príslušným ministerstvám na podnet jednotlivých národných hudobno-vzdelávacie spoločnosti.

Svoj význam v kontexte európskej dimenzie hudobného vzdelávania nachádza EAS vo vytvorení komunikačnej a informačnej siete ako platformy pre učiteľov hudobnej výchovy, študentov, hudobných pedagógov, národné a regionálne hudobno-pedagogické inštitúcie.

Najväčšiu príležitosť v realizovaní tejto siete predstavuje každoročný kongres EAS, ktorý prostredníctvom kooperácie s ISME nadobúda nielen európsku šírku ale i svetovú. Prínosom kongresov je intenzívne stretnutie hudobných pedagógov, študentov a členov EAS v záujme riešenia stanovenej aktuálnej problematiky. Nevýhodou kongresu je zväčša nízka účasť učiteľov hudobnej výchovy z praxe²¹⁹, keďže náklady pre návštevu kongresu si vyžadujú často nie malú finančnú podporu. To vysvetľuje väčšinou účasť vysokoškolských hudobných pedagógov a vedcov, ktorí majú možnosť tieto náklady pokryť napríklad z grantových zdrojov.

Perspektívnym prínosom kongresov EAS sa javí pravidelné študentské fórum, ktorého sa môžu za každú krajinu zúčastniť dvaja nominovaní študenti. Vysokoškolský študent má možnosť získať podporu z domácej univerzity a určitú časť nákladov hradí podľa finančnej situácie i samotná EAS v spolupráci s organizátorskou krajinou. V súčasnej dobe rozsiahlych možností elektronickej komunikácie je predpoklad pre vytvorenie siete pre perspektívnu spoluprácu a udržiavanie nadobudnutých kontaktov s kolegami a študentmi z celého sveta viac než priaznivý. Doktorandské

²¹⁹ Realizované kongresy poukázali na veľmi malú účasť učiteľov hudobnej výchovy z praxe aj krajiny, ktorá kongres usporiadala. Mnohokrát to bolo zapríčinené aj jazykovou bariérou, nakoľko usporiadatelia kongresu danej krajiny nedisponovali takými finančnými prostriedkami, aby mohli zabezpečiť simultánne tlmočenie do národného jazyka. Výnimku tvorili kongresy v Prešove 1996, Bolu 2010, kde bolo zabezpečené simultánne tlmočenie do „materského“ jazyka. Tiež účasť študentov na študentských fórach a doktorandov na doktorandských je limitovaná finančnými prostriedkami. Situácia na vyslanie študentov na takúto reprezentáciu je rôzna, vyžaduje si veľa energie a námahy od národného koordinátora zohnať finančné prostriedky na vycestovanie.

študentské fórum sa z hľadiska perspektívy javí ako jedinečná príležitosť prezentácie a konzultácie vlastnej dizertačnej práce na medzinárodnej úrovni.

Pri konštituovaní a vývoji asociácie zohral svoj význam i vstup Slovenska v osobe spoluautorky prof. Ireny Medňanskej z Prešovskej univerzity v Prešove.²²⁰ Taktiež sme sa snažili charakterizovať prínos samotnej asociácie pre Slovensko. Záujem hudobno-pedagogickej verejnosti na Slovensku o činnosť EAS je nízky a podľa nášho názoru pochopiteľný. Situácia hudobnej výchovy v slovenskom školstve je už dlhšie roky zložitá. Dôležitosť hudobnej výchovy, ktorá sa po roku 1990 dostala do pozície neklasifikovaného predmetu je i podľa stanoviska Ministerstva školstva Slovenskej republiky z roku 2009 zrejmá. Najzávažnejším dôsledkom tejto situácie je redukcia predmetu hudobná výchova na základných školách k roku 2009 na stav 0,5 hodiny do týždňa v 8. a 9. ročníku ZŠ a jeho integrácia v predmete Výchova umením. V roku 2012 prichádza opätovne návrh na základe pripomienkovania učiteľov z praxe a najmä katedier hudby, k zrušeniu tohto predmetu a opätovného zavedenia hudobnej výchovy do 8. a 9. ročníka základnej školy. Na konci školského roka 2011 –12 však nemáme definitívne rozhodnutie ministerstva, či sa hudobná výchova a v akej časovej dotácii vráti do 8. a 9. ročníka ZŠ. Poradná funkcia EAS síce oprávnila asociáciu vyjadriť a realizovať podporu dôstojnému postaveniu hudobnej výchovy na slovenských hudobných školách. Ministerstvo školstva Slovenskej republiky však týmto odporúčaniam, vyplývajúc z jeho odpovede z roku 2009 nevenovalo priaznivú pozornosť.²²¹ Význam Európskej asociácie pre školskú hudobnú výchovu pre Slovensko teda ostáva v rovine informačnej, komunikačnej, vedeckej a možnosti účasti na jej kongresoch a účasti študentov na študentských a doktorandských fórach.

Stanovený cieľ informovať o činnosti EAS v tlačových a informačných médiách sa naplňa prostredníctvom článkov v časopisoch *Hudobný život* a *Múzy v škole*, vystúpení na konferenciách s následným publikovaním príspevkov s tematikou EAS v zborníkoch a prostredníctvom stránky www.eas.pf.ukf.sk. Túto sme v rokoch 2010 – 2014 permanentne inovovali a existuje na univerzitných doménach.²²²

Zmapovaním histórie a sumarizovaním informácií o činnosti EAS od jej vzniku až po súčasnosť prináša táto publikácia materiál, ktorý môže slúžiť nielen potrebám samotnej asociácie, ale i všetkým záujemcom o informácie z oblasti vynaložených snáh pre dôstojné postavenie hudobnej výchovy v školských vzdelávacích systémoch v Európe a z oblasti riešených problémov a tém z oblasti hudobnej výchovy v európskej šírke.²²³

²²⁰ „Napriek snahe práve využitím možností komparácie a poukazovaním na postavenie hudobnej výchovy v tých štátoch, kde je tento predmet rovnocenný iným predmetom sa nepodarilo presadiť na Slovensku na MŠ naplnenie požiadaviek Charty o hudobnej výchove.... zlepšiť jej postavenie v kánone povinných školských predmetov“ (Medňanská, 2014)

²²¹ Znenie odpovede Príloha

²²² Pôvodná stránka je stále na www.unipo.sk/easslovakia, ale aktuálna a doplnená je pod webovou stránkou Pedagogickej fakulty Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre, www.eas.pf.ukf.sk

²²³ V súčasnej jazykovej podobe má predkladaná práca význam pre slovenských, českých i poľských čitateľov, keďže veštky tri krajiny sú niekoľkoročnými členmi asociácie. Pre potreby EAS plánujeme v budúcnosti preklad do anglického jazyka.